

Висновки та перспективи подальших досліджень. Аналіз існуючих підходів до управління дозволив розвинути поняття управління капіталом, на відміну від традиційного підходу як функції фінансового менеджменту, розуміємо систему управління, що дозволяє пов'язати обрану стратегію корпоративного зростання із завданнями тактичного управління шляхом узгодження спрямування функціональних стратегій на створення доданої економічної вартості у короткостроковому та її зростання у довгостроковому періодах.

Стратегічні завдання поставлені сьогодні власниками капіталу перед системою управління вимагають розробки адекватного інструментарію планування структури розподілу та перерозподілу інвестованого капіталу, зокрема у частині обґрунтування обсягів ризикового капіталу спрямованого в надприбуткові проекти для забезпечення стабільного зростання його вартості. Що має стати предметом подальших досліджень в межах розробки концепції ціннісно-орієнтованого управління капіталом.

Література

1. Беляева Е. С. Критерии добавленной стоимости в системе управления финансами телекоммуникационной компании : автореф. дис. на соискание уч. степени кандидата экон. наук : спец. 08.00.10 / Е. С. Беляева. – СПб. – 2010. – 25 с.
2. Бланк И. А. Управление формированием капитала / И. А. Бланк. – К., 2000. – 512 с.
3. Волков Д. Л. Теория ценностно-ориентированного менеджмента: финансовый и бухгалтерский аспекты / Д. Л. Волков. – СПб. – 2008. – 320 с.
4. Капитализация предприятий: теория и практика : монографія / под ред. И. П. Булеева, Н. Е. Брюховецкой. – Донецк. – 2011. – 328 с.
5. Яремко І. Й. Управління капіталом підприємства: економічний і фінансовий інструментарій : монографія / І. Й. Яремко. – Л. – 2006. – 176 с.
6. Яловий Г. К. Тенденції капіталізації українських підприємств / Г. К. Яловий, Н. В. Овсяннікова // Економіка. Менеджмент. Бізнес. – 2013. – № 7. – С. 9-14.
7. Kissel N. Capital Management: A Key to Linking Strategy and Value Growth / Neal Kissel, John Reynolds. – http://www.iteam.ru/publications/strategy/section_20/article_3034/
8. Kramer J. R., Pushner G. An empericial analysis of economic value added as a proxy for market value added // Financial practice and Education. – P. 41-49.

УДК 336.02:336.14(477)(045)

*Ігнатова О.А., канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів;
Сидоренко О.М., магістр.
Донецький університет економіки та права.*

БЮДЖЕТНО-ПОДАТКОВЕ СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОЇ ЕКОНОМІКИ

У статті розкрито сутність і роль стимулюючої функції податків. Розкрито теоретичні та практичні аспекти бюджетно-податкового стимулювання розвитку економіки України шляхом запровадження особливих умов оподаткування. Побудовано економіко-математичну модель стимулювання діяльності підприємств шляхом застосування податкового кредиту.

Перебудова податкової системи та підвищення ефективності бюджетно-податкового стимулювання стає найважливішим фактором, що здатний забезпечити розвиток економіки України. Функціонування підприємств відбувається за умов державного регулювання економічних відносин. Для успішного розвитку економіки країни необхідно застосовувати стимулюючі важелі, адже виробництво забезпечує різноманітні блага, які становлять необхідні умови життя і розвитку людського суспільства на будь-якому історичному етапі його існування.

Існують розбіжності між поглядами авторів наукових публікацій щодо стимулюючої функції податків. Так, С. Терьохін вказує, що «будь-який податок є інструментом обмеження свободи його платника, тому говорити про стимулюючу роль оподаткування є беззмістовним. Йтися може лише про прийняття політичного рішення, про менший ступінь фіскального пригнічення окремої сфери діяльності або форми споживання стосовно інших сфер або форм» [11]. На його думку, «податки мають бути не стимулюючими і не каральними, податки мають бути нейтральними до приватного економічного вибору платників цих податків» [12].

Це цілком та справедливо оскаржує В. Мельник, стверджуючи що «зниження ставок податків для окремої галузі чи введення пільг означає зменшення державних вилучень з відповідної сфери застосування капіталу. За рахунок цього при незмінній кон'юктурі ринку продукції прибутковість капіталовкладень у відповідну галузь зростає. ... Стимулююча дія триває до тих пір, поки міжгалузева конкуренція не усереднює норму прибутку, тобто протягом короткострокового часового інтервалу» [5, с. 11].

Мета наукової статті – узагальнення науково-методичних положень і розробка рекомендацій щодо удосконалення засобів бюджетно-податкового стимулювання розвитку вітчизняної економіки.

Формування державних доходів та доходів фізичних та юридичних осіб істотно залежить від податкової системи держави. Податки виконують одночасно п'ять основних функцій: фіскальну, розподільну, регулюючу, стимулюючу й контролюючу.

Державна податкова політика повинна бути стабільною та стимулюючою як для держави, так і для розвитку вітчизняного виробництва. Для цього існує система основних заходів, яка забезпечує реалізацію стимулюючої функції:

- 1) податкові пільги;
- 2) спеціальні податкові режими:
  - спрощена система оподаткування, обліку та звітності;
  - фіксований сільськогосподарських податок;
  - збір у вигляді цільової надбавки до діючого тарифу на електричну і теплову енергію;
  - збір у вигляді цільової надбавки до діючого тарифу на природний газ для споживачів усіх форм власності.

Виконання таких умов, якщо, звичайно, вони сформульовані коректно й з достатньою повнотою, в остаточному підсумку, повинно націлювати платника на вирішення саме тих завдань соціально-економічного розвитку, в яких безпосередньо зацікавлена держава.

При застосуванні заходів податкового стимулювання знижується податкове навантаження на платника, в результаті чого непродуктивні витрати у вигляді податкових платежів скорочуються, а власні його оборотні кошти збільшуються. Це зумовлює економічну зацікавленість суб'єкта господарювання у виконанні всіх умов, передбачених нормами податкового законодавства, що регламентують застосування конкретного інструмента податкового регулювання.

Важливими умовами посилення стимулюючого впливу податків на розвиток підприємства, наближення податкової системи до світових стандартів слід вважати такі: узгодження інтересів платників податків і держави; удосконалення структури податків; зниження податкового тиску; пільгове оподаткування; створення інституційного правового поля для розвитку підприємства.

Стимулююча функція податків тісно переплітається із соціальною. Оскільки соціальна дає змогу вирішити блок соціальних проблем суспільства шляхом перерозподілу фінансових потоків між окремими категоріями населення та за допомогою системи трансфертних платежів. Соціальна підфункція розглядається як можливість держави вирівнювати доходи населення через застосування різних видів ставок прибуткових податків на підставі шкали та пільгового механізму.

Бюджетно-податкове стимулювання може бути ефективним лише у тому випадку, якщо державне законодавство, податки та система оподаткування виконуватимуть усі притаманні їм функції. Проте регулюючий і стимулюючий потенціал оподаткування використовується в Україні недостатньо. Заходи державного регулювання економіки мають бути спрямовані передусім на стимулювання підприємницької активності. Таке стимулювання є ефективним, якщо воно впроваджується переважно за допомогою системи «вбудованих регуляторів», основною ланкою якої є податки. На жаль, нині система оподаткування України має фіскально орієнтований характер.

Переважно всі податки виконують стимулюючу функцію для розвитку економіки. Особливу увагу доцільно приділити податку на прибуток, податку на додану вартість та утилізаційному збору за транспортні засоби.

Податок на прибуток підприємств – це прямий податок, сплачуваний підприємствами з прибутку, одержаного від реалізації продукції (робіт, послуг), основних фондів, нематеріальних активів, цінних паперів, валютних цінностей, інших видів фінансових ресурсів та матеріальних цінностей, а також із прибутку від орендних операцій, роялті та від позареалізаційних операцій.

Оподаткування прибутку здійснюється за допомогою відповідного механізму, який може бути охарактеризований як система спеціально розроблених і законодавчо закріплених форм і методів оподаткування суб'єктів господарювання для забезпечення економічного зростання та матеріального добробуту громадян. При цьому механізм прямого оподаткування включає комплекс правових, організаційних і методичних заходів, які забезпечують перехід частини новоствореного продукту із власності окремих платників у власність усієї держави для досягнення певних завдань і цілей, що стоять перед державою в той чи інший історичний період.

Під податковими пільгами розуміється повне або часткове звільнення платника податків від податкових зобов'язань в суспільних інтересах. В залежності від того, які елементи податку задіяні, пільги можуть виступати у формі вилучень – звільнення від податку окремих об'єктів (предметів), знижок – зменшення податкової бази, і кредитів. Підрозділяються податкові пільги на дві великі групи: повні або загальні (надаються всім платникам податків) і часткові або спеціальні (надаються окремим категоріям платників податків)

Якщо розглядати податкову систему України в цілому, то податок на додану вартість (ПДВ) заслуговує на найбільшу увагу, оскільки він є основним джерелом наповнення Державного бюджету України за обсягом та стабільністю. Це зумовлено тим, що він є податком на споживання, і кінцевий споживач є платником цього податку.

З 1 вересня 2013 року вступив у дію Закон України «Про утилізацію транспортних засобів», який передбачає сплату екологічного податку за утилізацію знятих з експлуатації транспортних засобів. Цей закон теж доцільно віднести до засобів реалізації стимулюючої функції вітчизняного виробництва, оскільки платниками податку є лише імпортні транспортні засоби. Звільнення українських виробників від сплати утилізаційного податку уможливило зростання попиту на вітчизняні транспортні засоби. Вилучені кошти з податку підуть не лише на будівництво сучасних утилізаційних центрів, але й благотворно вплинуть на державний борг країни. Лише за перший рік існування екологічного податку, як повідомляють СМІ, Україна планує залучити близько 22 млрд. грн до державного бюджету [13].

Податкове стимулювання державою повинно бути вигідно не тільки початковим та розвинутим підприємствам, але й не руйнувати державні потреби. Податкове стимулювання реалізується в межах державної економічної політики, яка складається зі структурної, інноваційної, цінової, фінансово-кредитної, зовнішньоекономічної, соціальної політики і політики у сфері праці та зайнятості [1, с. 25]. У цьому випадку податкове стимулювання забезпечить ефективну реалізацію стимулів розвитку підприємства. Напрями вдос-

коналення оподаткування повинні бути тісно зв'язані з напрямками соціально економічного розвитку держави та всіма силами сприяти досягненню її глобальних цілей.

На даний час в Україні спостерігається позитивний вплив податкового стимулювання вітчизняних виробників, але для держави стимулювання приносить зиск. Однією з головних проблем запровадження стимулюючих податків є втрати доходів бюджету внаслідок надання податкових пільг. Основні податкові пільги, що є наслідком втрат податкових надходжень, надаються за такими податками: податок на прибуток; податок на додану вартість; державне мито; акцизний податок вироблених в Україні підакцизних товарів (продукції); акцизний податок ввезених на митну територію України підакцизних товарів (продукції); земельний податок [2].

Для реалізації пріоритетів розвитку податкової політики необхідно здійснювати комплекс стимулюючих заходів, які передбачають: зниження податкового тиску, стимулювання інноваційної діяльності, сприяння розвитку малого підприємництва, підвищення фіскальної ефективності податків за рахунок розширення податкової бази, поліпшення адміністрування, зменшення масштабів ухилення від сплати податків, декриміналізація податкового законодавства [9].

На даний момент Україна планує вступити до Європейського Союзу. Для реалізації поставлених цілей необхідне реформування податкової системи. Податкова політика повинна відповідати всім стимулюючим ознакам задля позитивного розвитку економіки країни. Вона має стимулювати інноваційну та інвестиційну діяльність, що потребує зменшення податкового тиску, посилення захисту платників податків, максимальне спрощення процедури оподаткування [7].

Основними проблемами запровадження стимулюючих податків в сучасних умовах є: непрозорість податкових платежів та податкового регулювання; складна і нестабільна нормативно-правова база оподаткування; суперечливість та неузгодженість окремих нормативно-правових норм; значні втрати з доходів бюджету; значна кількість податкових махінацій; недостатній контроль за роботою податкової системи країни. Ці проблеми призвели до недоліків у системі оподаткування України, таких як: нерівномірне податкове навантаження; використання недосконалого контролю та неправдивих даних оподаткування; податкова заборгованість платників перед бюджетом; податкова заборгованість платників перед державними цільовими фондами; бюджетна заборгованість з відшкодування ПДВ; ухилення від оподаткування; найбільша частка якого покладена на законслухняних платників [7, с. 229].

Наразі держава дотримується таких умов щодо посилення стимулюючого впливу податків на розвиток економіки: узгодження інтересів платників податків і держави та структури податків, зниження податкового тиску, пільгове оподаткування, створення інституційного правового поля для розвитку підприємництва. З позиції посилення стимулюючої функції податків особливої актуальності в Україні набуває узгодження інтересів держави і платників податків [3, с. 88].

Забезпечення темпів економічного зростання належить до числа найбільш актуальних і гострих проблем України. Від них залежать економічна незалежність держави, рівень соціального захисту населення, виконання першочергових економічно-соціальних програм, успіх у конкуренції на світовому ринку тощо. Враховуючи вплив, який система оподаткування має на функціонування й ділову активність суб'єктів господарювання, податкова політика держави потребує зваженого провадження на основі збалансування фіскальної і стимулюючої функцій податків.

Визначення оптимальних податкових ставок є дуже важким і трудомістким процесом, який повинен враховувати специфіку існуючого положення у державі. Зменшення ставки податку на прибуток підприємств дозволяє збільшити доходи як власників капіталу, так і власників робочої сили, а це означає не тільки стимулювання ділової активності і зростання доходів працівників, але і підвищення внутрішнього попиту на товари й послуги.

ги, що відповідає стратегічному курсу розвитку економіки України [14]. У результаті зниження ставки податку до 16 % Україна буде мати одну з найнижчих номінальних ставок. Найнижчі ставки у ЄС застосовуються переважно у країнах Центрально-Східної Європи як наслідок конкуренції – змагання країн за залучення капіталу через формування максимального сприятливого податкового режиму [6, с. 3].

Найголовнішою проблемою сучасної податкової системи є не тільки диспропорції у структурі податкових коштів, акумульованих у бюджет, а й практика з надання податкових пільг окремим підприємствам [8]. Впродовж останніх років, лідером в отриманні пільг щодо податку на прибуток стала сфера фінансової діяльності.

Одним з головних завдань при застосуванні пільг в українській податковій практиці залишається здійснення контролю за їх цільовим використанням і недопущенням застосування суб'єктами підприємницької діяльності, яким надаються пільги або спрощені режими оподаткування, схем мінімізації сплати податків. При цьому стає доцільним застосування принципу податкового стимулювання потенційно ефективних інвестиційних проєктів, а не просто надання платниками податків права на користування податковими пільгами при здійсненні певних господарських операцій або діяльності у певних секторах національної економіки. Також варто і подумати про реальне впровадження інвестиційного податкового кредиту, тобто тут маєтися на меті не арифметично збільшити величину прибутку підприємств, а стимулювати його до реінвестування в оновлення виробництва і запровадження нових технологій [4].

Для забезпечення ефективного використання вивільнених підприємствами коштів, які держава залишає у розпорядженні платників податку з метою підтримки розвитку окремих видів виробництв загальнодержавного значення, ПКУ запроваджено порядок їх цільового використання. Суми коштів, що вивільнені від оподаткування, спрямовуються підприємствами – платниками податку на збільшення обсягів виробництва (надання послуг), переоснащення матеріально-технічної бази, запровадження новітніх технологій, пов'язаних з основною діяльністю такого платника податку, та/або повернення кредитів, використаних на зазначені цілі, і сплату процентів за ними.

Формування і впровадження якісно нового механізму адміністрування ПДВ, а також обліку і контролю за його надходженням і відшкодуванням з боку контролюючих органів, дозволить підвищити його ефективність і створити умови для легального функціонування реального сектора економіки та сприятливого податкового клімату. Можна стверджувати, що саме підвищення ефективності функціонування податку є метою заходів, спрямованих на удосконалення системи адміністрування ПДВ. Напрями вдосконалення повинні бути визначені на основі аналізу сучасних проблем функціонування податку та забезпечувати реалізацію інтересів обох сторін: податкових органів та платників податку.

Одним із дійових інструментів бюджетно-податкового стимулювання є податковий кредит, призначення якого є тимчасове вивільнення від оподаткування частини вартості бази оподаткування (прибутку, доходу, витрат, сартості майна) з метою реінвестування в діяльність та поповнення оборотних коштів.

Пропонуються наступні методичні підходи щодо кредитування платників податку на прибуток (аналогічна методика може застосовуватися і для інших податків з іншою базою оподаткування). Ставка податку на прибуток підприємств (γ) розподіляється на дві складові: фіксована складова за ставкою α (та частина податку, що сплачується до бюджету і не кредитується; визначається виходячи з потреб бюджету) та змінна (кредитна) складова за ставкою β (та частина податку, що надається суб'єкту у вигляді податкового кредиту). В першому місяці року підприємство звільняється від перерахування до бюджету податку за ставкою β загальною сумою βv (де v – величина бази оподаткування за перший місяць) і використовує кредитні кошти для поповнення у наступному місяці оборотних коштів з метою розширення виробничо-господарської діяльності, перераховуючи при

цьому до бюджету лише фіксовану складову податку у сумі αv . Збільшення обсягів виробництва надасть можливість в другому місяці року підвищити базу оподаткування на величину βv . Податок в другому місяці розраховується вже виходячи із нової (збільшеної на величину βv) суми бази оподаткування (прибутку) і перераховується платником знову в частині фіксованої складової податку $\alpha(v+\beta v)$, а нарахована кредитна складова податку знову використовується підприємством для розширення діяльності і збільшення бази оподаткування (прибутку) в наступному місяці.

Одним із принципів кредитування є поверненість наданих у тимчасове користування коштів. Тому термін у k місяців, протягом якого підприємства зможуть використовувати суми утриманого податку на розвиток власного виробництва, має залежати від того, коли надходження до бюджету з урахуванням наданого кредиту зрівняються з розрахунковою величиною сумарного податку та традиційною ставкою γ . Враховуючи річну тривалість бюджетного періоду, бажано, щоб такий термін не виходив за межі бюджетного року, що полегшить планування бюджетів. Таким чином, дію механізму надання податкового кредиту будемо розраховувати в часових межах одного року (кількість місяців кредитування $k \leq n=12$). Якщо податковий кредит буде відшкодовано підприємством раніше, ніж за 12 місяців (тобто $k < 12$), то починаючи з $(k+1)$ -го місяця процес пільгового оподаткування та підвищення бази оподаткування припиняється, і прибуток оподатковується за сумарною ставкою $\gamma = \alpha + \beta$.

Звичайно, що в ході здійснення вказаних заходів бюджет на деякий період втрачає певну частину своїх доходів, але виключно важливим є те, що вони не зникають повністю. Саме в цей період відбувається створення додаткових робочих місць, нарощування обсягів випуску продукції, тобто здійснюється активізація господарської діяльності. Після завершення терміну надання податкового кредиту пільги підприємствам припиняються, і в бюджет починають надходити податки, але в більшому обсязі.

Описану послідовність визначення податку на прибуток в умовах пільгового кредитування платників порівняно з чинним (традиційним) порядком оподаткування наведено в табл. 1.

З урахуванням основної цільової вимоги запропонованого механізму про недопущення зменшення річної суми податкових надходжень до бюджету при його застосуванні отримано нерівність, розв'язання якої дозволило встановити період податкового кредитування за відомих ставок фіксованої і кредитної складової податку (3.1):

$$\alpha \sum_{i=0}^{k+1} (1 + \beta^i) + \gamma(n - k)(1 + \beta)^k > n\gamma \quad (3.1)$$

$$X^* = \alpha v \sum_{i=0}^{k+1} (1 + \beta)^i + (n - k)\alpha v(1 + \beta)^k$$

$$Y^* = \beta v \sum_{i=0}^{k+1} (1 + \beta)^i + (n - k)\beta v(1 + \beta)^k$$

Застосування податкового кредитування призведе до t -кратного зростання бази оподаткування, яке визначається формулою (3.2):

$$t = \frac{\sum_{i=0}^{k+1} (1 + \beta)^i + (n - k)(1 + \beta)^k}{n} \quad (3.2)$$

Таблиця 1 – Помісячні нарахування податку на прибуток в умовах надання податкового кредиту платникам та за традиційних умов оподаткування

Номер місяця бюджетного року	Нарахування за чинною системою оподаткування		Нарахування за запропонованою системою пільгового податкового кредитування платників		
	базис оподаткування	податку на прибуток (за ставкою γ)	базис оподаткування (прибутку)	податку на прибуток	
				фіксованої складової (за ставкою α) – перераховується до бюджету)	кредитної складової (за ставкою β)
1	v	γv	V	αv	Bv
2	v	γv	$v + \beta v = v(1 + \beta)$	$\alpha v(1 + \beta)$	$\beta v(1 + \beta)$
3	v	γv	$v(1 + \beta) + \beta v(1 + \beta) = v(1 + \beta)^2$	$\alpha v(1 + \beta)^2$	$\beta v(1 + \beta)^2$
4	v	γv	$v(1 + \beta)^2 + \beta v(1 + \beta)^2 = v(1 + \beta)^3$	$\alpha v(1 + \beta)^3$	$\beta v(1 + \beta)^3$
...	...	...	...	...	...
k	v	γv	$v(1 + \beta)^{k-1}$	$\alpha v(1 + \beta)^{k-1}$	$\beta v(1 + \beta)^{k-1}$
k+1	v	γv	$v(1 + \beta)^k$	$\alpha v(1 + \beta)^k$	$\beta v(1 + \beta)^k$
...	...	...	...	...	...
n	v	γv	$v(1 + \beta)^k$	$\alpha v(1 + \beta)^k$	$\beta v(1 + \beta)^k$
Σ	nv	$n\gamma v$	$v \sum_{i=0}^{k+1} (1 + \beta)^i + (n - k)(1 + \beta)^k$	X^*	Y^*

В ході дослідження були прораховані суми надходжень податку на прибуток до бюджету за всіх можливих значеннях кредитної ставки податку ($1 \leq \beta \leq 18$) у порівнянні з надходженнями за традиційною чинною системою оподаткування і отримані наступні результати. При розмірах кредитної ставки податку β від 1% до 8% ефективний термін надання податкового кредиту підприємствам дорівнює шести місяцям. Саме за цей період повністю справдовуються бюджетні втрати сум кредитної частини податку перших місяців в результаті розширення бази оподаткування – прибутку підприємств. При збільшенні кредитної ставки податку понад 8% тривалість ефективного кредитного періоду зменшується до шести місяців. Але запровадження занадто високої кредитної складової ставки податку і запровадження механізму пільгового кредитування в межах цієї ставки означає повне або майже повне звільнення платників від перерахування до бюджету даного податку, що при масовому застосуванні даної форми стимулювання підприємств може негативно вплинути на рівномірність надходжень до бюджету.

Проаналізувавши сучасний стан бюджетно-податкового стимулювання, можна зробити висновок, що необхідно постійно вдосконалювати податкову систему України. Особливу увагу слід приділити наданню податкових пільг та кредитів. Стимулювання через бюджетно-податкову систему є умовою розвитку економіки України.

Для того щоб зменшити розміри державного фінансування та поточні втрати бюджету від наданих пільг, варто чітко визначити критерії відбору об'єктів державної підтримки та методи її здійснення. Удосконалення механізму бюджетно-податкового стимулювання вітчизняного виробництва в цілому та розробка методичних рекомендацій щодо ефективного використання податкових можливостей в процесі податкового планування набувають особливого значення на сучасному етапі розвитку економіки України.

Одним із ефективних інструментів бюджетно-податкового стимулювання підприємницької діяльності є податковий кредит. Але його стимулююча функція реалізується лише за умови обґрунтованості обсягів кредиту з точки зору бюджетних надходжень та з точки зору термінів реінвестування в діяльність. Запропоновані в роботі підходи щодо застосування стимулюючого податкового кредиту надають методичну основу щодо такого обґрунтування.

Література

1. Гуськова М. Ф. Экономика : 100 вопросов – 100 ответов : учеб. пособие / М. Ф. Гуськова, П. Ф. Стерликов, Ф. Ф. Стерликов. – М. : Гуманит. изд. центр. «Влоцос», 1999. – 280 с.
2. Довідник № 67/1 податкових пільг, що є втратами доходів бюджету, станом на 01.09.2013 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/ST001386.html
3. Єпіфанов А. О. Бюджет і фінансова політика України / А. О. Єпіфанов, І. В. Сало, І. І. Д'яконова. – К. : Наук. думка, 1999. – 304 с.
4. Затонацька Т. Г. Вплив податкових новацій Податкового кодексу України на інвестиційний клімат у країні / Т. Г. Затонацька // Теоретичні та прикладні питання економіки : зб. наук. пр. / КНУ ім. Тараса Шевченка ; Ін-т конкурентного суспільства. – К. : Київський університет, 2011. – Вип. 24. – С. 245-253.
5. Мельник В. М. Оподаткування: наукове обґрунтування та організація процесу. – К. : Комп'ютерпрес, 2006. – 278 с.
6. Молдаван О. Т. Податок на прибуток: на що чекати бізнесу / О. Т. Молдаван // Економічна правда. – 2010. – № 12. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.epravda.com.ua/publications/2010/12/8/261230/>.
7. Огоновський А. Р. Система податків в Україні та основні напрями її реформування / А. Р. Огоновський // Науковий вісник. – 2008. – № 17.7. – С. 228-238.
8. Пасько Т. О. Історичні етапи оподаткування прибутку підприємств в Україні / Т. О. Пасько, Д. В. Веремчук. [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://www.dspspace.uabs.edu.ua/bitstream/123456789/260/1/pasko3.pdf>.
9. Податкова політика України: стан, проблеми та перспективи : монографія / П. В. Мельник, Л. Л. Тарангул, З. С. Варналій [та ін.] ; за ред. З. С. Варналія. – К. : Знання України. – 2008. – 675 с.
10. Податковий Кодекс України від 02.01.2011 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.
11. Терьохін С. Виступ на двадцять другому засіданні круглого столу «Безпека економічних трансформацій». – К., 26 лютого 2003 р. <http://www.niss.gov.ua/Table/Jalilo22/008.htm>
12. Терьохін С. Доповідь першого заступника голови Комітету з питань фінансів та банківської діяльності Верховної Ради України, голови Підкомітету з питань податків та митної справи. – К., 17 березня 2000 року.
13. Утилизационный сбор на авто введут уже надолго [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://news.infocar.ua/utilizacionnyu_sbor_na_avto_vvedut_uje_nadolgo_73021.html.
14. Фільо М. М. Проблема втрат бюджету від надання податкових пільг та шляхи її вирішення [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ech/2012_3-4/2012_03_04/73_76.pdf.